SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 53. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 19, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го БЕРЕЗНЯ 1994. Ч. 53. РІК CI.

Л. КРАВЧУК ЗУСТРІВСЯ З Р. НІКСОНОМ

Київ (Р. Руденко). — Сюди у середу, 16-го березня, повертаючись із тижневої поїздки по Росії, на одноденні відвідини завітав колишній президент ЗСА Ричард Ніксон. Президент України Леонід Кравчук прийняв Р. Ніксона і розмовляв з ним від 1-ої до 5-ої години. Як сказав Р. Ніксон, він прибув з метою ознайомлення із ситуацією в Україні, обговорення взаємин між Україною і ЗСА, Україною і Росією і широкого кола світових проблем. Після зустрічі відбулася спільна пресова конференція, на якій Л. Кравчук і Р. Ніксон відповіли на запитання журналістів.

На запитання про враження від зустрічей у Росії Р. Ніксон відповів, що зустрівся там з представниками різних політичних сил, після чого президент Росії Борис Єльцин відмовився його прийняти.

Колишній президент ЗСА сказав, що з огляду на обмежений час не встиг зустрітися з представниками опозиції в Україні, але якби така зустріч відбулася, то він певней, що Л. Кравчук не вчинив би того, що зробив Єльцин. „Я зустрівся з Руцким і Жириновським, але в тлумаченні цих зустрічей сталося якесь непорозуміння, — сказав Р. Ніксон. — Ми продовжуємо поважати президента Єльцина як законно обраного президента держави".

Порівнюючи ситуацію в Україні та Росії, Р. Ніксон сказав, що Україна має добрі шанси для виходу з економічної кризи і дальшого розвитку. Агресивна зовнішня політика не може допомогти виходові з кризи. Прикладом тому є результати виборів у Росії, де до влади прийшли агресивні політичні сили. Тому, за словами Ніксона, американська політика зараз спрямована більше на розвиток відносин з Україною, ніж з Росією. Але Росія не зацікавлена в погіршенні взаємин із зовнішнім світом, тому Ніксон вважає, що військовий або економічний тиск з боку Росії на Україну тепер не реальний. Р. Ніксон висловив жаль, що його перебування в Україні цього року надто коротке і не було часу на зустрічі з представниками опозиції та різних кіл громадськости.

Президент Кравчук відповів, що після 27-го береня в результаті виборів опозиція прийде до влади і тоді Ніксон зустрінеться з ними і зустріч матиме інший вигляд. Щодо розвитку американсько-українських відносин, Л. Кравчук сказав: „Америка не має іншої альтернативи, як допомагати демократичним реформам в Україні. Той трикутник, що склався після тристоронніх переговорів між Україною, Росією і ЗСА, склався на засадах взаємного зацікавлення у розвитку реформ в Україні та Росії і підтримки цих реформ З'єднаними Стейтами. Взаємодія реформ в Україні і Росії є фактором стабілізації в реґіоні".

А. Слободяник виступить в Ірвінґтоні

Ірвінґтон, Н. Дж. (Д. Гординська-Каранович). — Український Музичний Інститут разом з 28-им Відділом СУА заплянував серію концертів і літературних вечорів. Першим в серії буде концерт блискучого молодого пяніста Алекса Слободяника, який відбудеться 27-го березня ц. р. в УНДомі в Ірвінґтоні, в год. 7-ій вечора.

А. Слободяник

Алекс від 13-ти років життя живе в Америці і студіює з видатним педагогом Серґієм Бабаяном в Клівленді. Вже 15-літнім піяніст отримав першу нагороду на міжнародному конкурсі молодих артистів. На компетиції ім. Стравінського він отримав „ґранд прі" ім. І. Погоревіча. У Вашінґтоні по концерті у випроданому Кеннеді Центрі дістав дуже прихильну критику. В Пасадіна, Каліф., в Японії, Італії, Франції, Німеччині і в Америці—скрізь Алекс мав повні залі публіки і велике признання критиків.

Пишуть про його радість музикування, глибоке відчуття музики і її різних стилів та про легкість техніки.

Алекс виступав в концертах на два фортепіяни зі своїм батьком, міжнародно відомим віртуозом Олександром Слободяником.

Частинний дохід з концерту призначений на стипендійний фонд СУА.

Друга імпреза зі серії відбудеться 24-го квітня ц. р.

Передано рідкісний „Кобзар" в Україну

Монтреаль (ОУПС). — У присутності президента Конґресу Українців Канади з Вінніпеґу Олега Романіва й голови місцевого КУК Ярослава Кольби відбулася тут в час Шевченківських святкувань 13-го березня церемонія передачі першого примірника копії „Чигиринського Кобзаря", виданого в Празі в 1944 році проф. Ярославом Рудницьким з нагоди століття його появи в Петербурзі в 1844 році.

З огляду на воєнні події з чотирьох примірників цієї книжки два збереглися в Канаді, останній у приватній колекції видавця й редактора празьких часів. З уваги на відсутність цього видання в Україні зроблено копію в Канаді й вручено її Євгенові Поліщукові, атташе в справах культури української амбасади з Оттави, що спеціяльно приїхав на цю оказію до Монтреалю.

Приймаючи люксусово оправлений примірник копії „Чигиринського Кобзаря" для Державного Музею ім. Т. Шевченка в Києві Є. Поліщук подякував проф. Рудницькому не тільки за „Кобзаря", але й за інші рідкісні матеріяли, що він їх в останньому часі передав в Україну через оттавську амбасаду.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИБОРИ В УКРАЇНІ

У неділю, 27-го березня ц. р., в Україні будуть проходити вибори народних депутатів до Верховної Ради України.

Згідно з законом про вибори народних депутатів України всі громадяни, які досягли 18-річного віку, мають право брати участь в голосуванні, незалежно від того, де вони знаходяться під час проведення виборів.

З метою забезпечення цього права, Центральна виборча комісія своєю відповідною постановою про участь у виборах народних депутатів України 27-го березня для громадян України, які перебувають за кордоном, доручила Окружній виборчій комісії Артемівської виборчої округи ч. 1 міста Києва утворити виборчі дільниці у дипломатичних і консульських установах України за кордоном з віднесенням їх до вищезгаданої виборчої Округи. В Ню Йорку це виборча дільниця ч. 78, яка розташована у приміщенні генерального консульства України, 240 Іст 49-та стріта, схід, між Другою і Третьою авеню. Саме тут 27-го березня від 7-ої години ранку до 8-ої год. вечора за місцевим часом буде проходити голосування.

Взяти участь в голосуванні можуть всі громадяни України, які на цей час будуть перебувати в межах виборчої дільниці ч. 78, яка охоплює стейти Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсильванію, Ню Гемшир, Вермонт, Мейн, Ровд Айленд, Коннектікат і Массачусеттс.

Тепер у виборчій дільниці щоденно працює Дільнична виборча комісія, де можна ознайомитися із списками виборців, інформацією про кандидатів, одержати кваліфіковану консультацію в будь-яких питаннях, що стосуються виборів народних депутатів України. Телефон: (212) 371-5890.

Европейська спільнота співпрацює з Україною

Київ (УНІАР). — В Україні 9—11-го березня перебувала делеґація Европейської спільноти на чолі з головою Ради Европейської спільноти, першим заступником міністра закордонних справ Греції Теодором Панґалясом.

У складі делеґації були: міністер закордонних справ Бельгії Віллі Клясс, секретар міністерства закордонних справ Німеччини Гельмут Шефер та член Европейської комісії Ван дер Брук. Вони зустрілися з Президентом України Леонідом Кравчуком та міністром закордонних справ Анатолієм Зленком. Під час зустрічей обговорено питання політичної та економічної співпраці Европейської спільноти з Україною. Вирішено пришвидшити укладення угоди про партнерство і співпрацю між Україною та ЕС. Гості цікавилися станом та перспективою економічних реформ і ходом підготовки до виборів українського парляменту. Порушувалися питання співпраці України з країнами СНД, нарадою безпеки і співробітництва в Европі та інші проблеми міжнародного життя.

На пресконференції, присвяченій підсумкам переговорів, А. Зленко сказав, що підписання угоди про партнерство і співробітництво України з Европейською спільнотою зумовлене потребою перевести взаємини між ними на нову правну основу й водночас зробити крок до вступу в европейські інтеграційні процеси.

Відбулися українсько-естонські переговори

Київ (УНІАР). — Тут, 15—16-го березня перебувала естонська делеґація на чолі з президентом Естонії Леннартом Мері.

Під час офіційної зустрічі президентів Леоніда Кравчука та Леннарта Мері обговорено перспективи двосторонніх відносин. Міністри закордонних справ та міністри культури підписали угоди про безвізові поїздки за дипломатичними пашпортами, про консультації та співпрацю між міністерствами закордонних справ двох країн, угоду про співпрацю в галузях науки, культури і освіти. Документи підписали Анатолій Зленко та Іван Дзюба.

Відбулася також зустріч Л. Мері з головою Верховної Ради України Іваном Плющем. Голова українського парляменту відзначив своєчасність візити естонської делеґації, оскільки Україна перебуває на етапі налагодження нових міжнародних зв'язків, а у світі спостерігається поліпшення у ставленні до української держави.

Відбулися Річні збори Округи УНС у Пассейку

Пассейк, Н. Дж. — У неділю, 6-го березня ц. р., Окружний Комітет Відділів УНС в Пассейку відбув свої Річні збори. 14 представників від трьох відділів зібралися в год. 3-ій по полудні в Українській Централі. Голова Округи Іван Хомко, вітаючи присутніх відкрив збори, відтак однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять померших членів Округи. Після вибору Президії секретар Василь Марущак прочитав протокол з попередніх зборів.

І. Хомко

Найважливішими фактами зі звітування про діяльність Округи були: осягнення 68 відс. приписаної Окрузі квоти придбання нових членів у 1993 році, даток 100 дол. на амбасаду України та зорганізування автобусної поїздки до Ню Йорку для участі в концерті з нагоди 100-ліття УНСоюзу, який відбувся у Карнеґі Голл 19-го лютого. В цьому

(Закінчення на стор. 3)

Конґресмен-демократ вимагає розслідування „вайтвотерґейту"

Вашінґтон. — Як уже інформовано, „вайтвотерґейт", або законність фінансових операцій Билла і Гіллярі Клінтонів у зв'язку з аркенсоською компанією „Вайтвотер дівелопмент", яка частково належала їм, в даний час розглядає незалежний прокуратор Роберт Фіск. Одночасно роздаються вимоги провести самостійне розслідування „вайтвотерґейтського скандалу" силами Конґресу, як це не раз бувало в подібних випадках, коли в порушенні закону підозрівалися керівні співробітники Адміністрації.

Ставлення законодавців до доцільности переслухань у справі „вайтвотерґейту" чітко поділилося за партійною лінією. Республіканці на чолі з нюйоркським сенатором Алфонсом Д'Амато вважають їх важливими і потрібними, а демократи категорично протестують. Прокуратор Р. Фіск зайняв сторону демократів і вважає, що зізнання, дані свідками у справі „вайтвотерґейту" у Конґресі, перешкодять йому успішно провести розслідування цієї справи.

Однак, як пише вашінґтонський кореспондент газети „Ню Йорк Пост" Томас Ферраро, єдність законодавців-демократів змінилася, і в понеділок, 14-го березня, член Палати Репрезентантів з Індіяни Лі Гамілтон заявив, що переслухання у справі „вайтвотерґейту" у Конґресі можуть принести користь. Такі переслухання, сказав він, можуть бути необхідними для того, щоб „очистити повітря у клінтонівському Білому Домі". До Гамілтона приєднався конґресмен Ден Ростенковскі.

На його виступ у канцелярію Л. Гамілтона посипався потік запитань і вимог пояснити становище. Конґресмен змушений був зробити обережне зауваження: „Я не маю доказів, що Президент чи Перша лейді поступили погано". Однак, пояснив він, багатьох настільки дивує розслідування запутаних аркенсоських фінансових трансакцій Клінтонів, що Білий Дім повинен якнайшвидше викласти всі факти, щоб не потерпів політичний курс Президента. „Однією з можливостей надати таку інформацію, — підкреслив Гамілтон, — є переслухання у Конґресі".

Р. Фіск минулого тижня закликав законодавців відкласти переслухання у справі „вайтвотерґейту" хоч би до того часу, поки він завершить першу фазу розслідування. Республіканці зустріли слова Гамілтона зі схваленням.

В АМЕРИЦІ

МИНУЛОГО РОКУ під час гострих дебат у ЗСА на тему доцільности Північно-американського вільного торговельного договору, критики перестерігали, що це причиниться до масового ліквідування американських підприємств і переходу до Мехіко в пошуку дешевшого робітника. Одначе від часу схвалення Конґресом згаданого договору минуло вже чотири місяці, а про вихід американських фірм не чути, навпаки, мехіканські підприємці проявляють сильне зацікавлення американськими бізнесами.

У СЕРЕДУ, 16-ГО БЕРЕЗНЯ, в Окружному суді у Портланді, Ореґон, відома американська фіґуристка Тоня Гардінґ, призналася до вини у змові перешкодити судовому розслідженні справи нападу та побиття у Дітройті 6-го січня її конкурентки Ненсі Керріґан. Т. Гардінґ ніколи не визнала за собою будь-якої іншої провини пов'язаної з цією справою, крім тієї до якої призналась, що про напад вона довідалася після факту та не повідомила відповідних чинників про те. Оскарження потягає за собою покарання п'ятилітнім ув'язненням і 100,000 дол. ґривни. Одначе, базуючись на законах стейту Ореґон, Т. Гардінґ не засуджено на ув'язнення. Її покарано трирічним умовним ув'язненням, 100,000 дол. ґривною та наказом відбути 500 годин громадської служби. Крім того вона мусить зрезиґнувати з членства в Американській асоціяції фіґуристів, скласти даток 50,000 дол. на фонд спеціяльної Олімпіяди в Ореґоні, 10,000 дол. на покриття судових коштів повіту та перейти психітричні бадання.

ЧЕРЕЗ ДАЛЬШЕ непогодження Палестинської визвольної організації повернутися до переговорів щодо замирення на Близькому Сході, ЗСА та Ізраїль в середу, 16-го березня, користаючи з нагоди зустрічі у Білому Домі прем'єр-міністра Ізраїля з Президентом ЗСА намагалися запросити Сирію вплинути на відновлення згаданих переговорів. На пресовій конференції президент Билл Клінтон натякав на поліпшення взаємовідносин із Сирією, якщо президент Гафез аль-Ассад відновить переговори та дійде до порозуміння з Ізраїлем. Їцак Рабін також звучав лагідніше коли говорив про співпрацю зі Сирією.

ЗСА ВИРІШИЛИ анулювати заплановані на наступний тиждень переговори з Північною Кореєю та конкретніше почали готуватися до військових вправ з Південною Кореєю, бо Північна Корея не дозволила міжнародним інспекторам провірити її чільне атомове виробництво. Цей крок розбив сподівання ЗСА, хоча ще тому два тижні були надії на проламання ожеледи, після того як Північна Корея погодилась на перевірку її атомних забудовань міжнародними інспекторами.

ЗГІДНО З ДОСЛІДАМИ Стівена Ґолда, директора Центру дослідів стейтів у Албані, Н. Й., в ЗСА від Каліфорнії до Мейну стейти почали робити заходи для зменшення оподаткувань. Він є дещо здивований, що це розпочалося вже тепер. На чолі цього зменшення податків він поставив губернатора стейту Ню Джерзі, Крістін Тодд-Вітман, яка вже увела в життя першу частину обіцяного у передвиборчій кампанії 30-відсоткового зменшення стейтового прибуткового податку.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН має намір бути присутнім на церемонії підписання хорватсько-мусульманської угоди про заснування федерації на території Боснії та запровадження єдиної конституції, що діятиме в її межах. Церемонія відбудеться у Блер Гавзі, будинку напроти Білого Дому у Вашінґтоні. Після підписання угоди про створення федерації відкритим залишиться питання про можливе приєднання до неї боснійських сербів.

Я. АРАФАТ ЗВОЛІКАЄ З ПЕРЕГОВОРАМИ

Туніс. — Як інформує агентство Ассошіейтед Пресс, в четвер, 17-го березня, під час зустрічі з післанцем Ватикану Жаном Люї Тавраном лідер Палестинської визвольної організації Ясір Арафат відкинув пропозицію президента З'єднаних Стейтів Билла Клінтона про відновлення переговорів ПВО з Ізраїлем. Б. Клінтон висунув цю пропозицію в середу під час зустрічі у Вашінґтоні з прем'єр-міністром Ізраїля Їцаком Рабіном.

Переговори Ізраїля і ПВО припинилися після того, як жидівський поселенець 25-го лютого здійснив масакру в мечеті міста Геброну на західньому березі Йордану, вбивши 40 і ранивши понад сто палестинців.

Я. Арафат сказав, що переговори можуть відновитися тільки в тому випадку, коли Ізраїль негайно роззброїть всіх жидівських поселенців і скасує їхні поселення в районах, відведених для палестинської автономії. Згідно з попередньою угодою, скасування поселень мало відбутися через п'ять років. Лідер ПВО також наполягає на присутності миротворчих сил ООН на західньому березі Йордану і смузі Гази. „Ми чекаємо, щоб Рада безпеки відповіла на вимогу палестинців про захист наших дітей, жінок і святих місць міжнародними силами", — підкреслив Я. Арафат.

Спостерігачі передбачають, що уряд Ї. Рабіна не погодиться, щоб „голубі шоломи" увійшли до Ізраїля.

І. КАРАБИЦЬ В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Український Інститут Модерного Мистецтва влаштовує зустріч з композитором Іваном Карабицем, яка відбудеться у суботу, 26-го березня. Звучатимуть композиції І. Карабиця у звукозаписах, відбудеться дискусія при каві та солодкому. Початок о год. 7-ій вечора. Адреса музею — 2320 Вест Чикаґо аве. Телефон (312) 227-5522.

У СВІТІ

МОЛДОВА СТАЛА 12-ою державою, яка приєдналася до програми „Партнерство для миру", запропонованої в січні цього року керівниками НАТО для країн Східньої Европи. В середу, 16-го березня, президент Молдови Мірча Снігур підписав у Брюсселі відповідну угоду. Виступаючи на церемонії з цього приводу, він висловив сподівання, що участь у програмі НАТО сприятиме зміцненню національної безпеки Молдови, оскільки на її [illegible] присутні російські війська. Саме вони є „головною перешкодою на шляху остаточного політичного розв'язання конфлікту у східніх районах країни". На сьогоднішній день до програми „Партнерство для миру" приєдналися, крім Молдови, Румунія, Литва, Латвія, Естонія, Польща, Мадярщина, Чехія, Словаччина, Україна і Болгарія.

ЦИМИ ДНЯМИ у Києві відбувся „круглий стіл", за яким ішла мова про проблеми безпеки і військової політики України. Спостерігачі зазначають, що дискусія перетворилася на пресову конференцію одного з кандидатів в народні депутати, колишнього міністра оборони генерал-полковника Костянтина Морозова. Між іншим, він сказав, що Москва без санкції ООН не може виконувати миротворчої ролі на території колишньої совєтської імперії зі застосуванням своїх збройних сил. На думку К. Морозова, воєнний конфлікт у Придністров'ї виник саме через присутність там 14-ої російської армії, і також „завдяки воєнному конфлікті Грузію затягнуто у Співдружність Незалежних Держав". Генерал К. Морозов критикував московську російсько-українсько-американську заяву, потрактувавши її „голою деклярацією". Він сказав, що треба підписувати тристоронню угоду, яка підлягала б ратифікації в парляментах трьох країн, містила б чіткі, юридично зафіксовані зобов'язання сторін і передбачала міжнародну контролю за їх виконанням.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР Міжнародного центру курдської культури в Москві Тарієл Броєв розпочав голодівку протесту, сподіваючись цією акцією звернути увагу громадськости на проблеми курдських втікачів, яких у Росії є до півмільйона. Більшість з них — вихідці з Казахстану, Узбекістану, Таджикістану, однак є також серед них чимало втікачів з Туреччини, Іраку, Ірану, Сирії. Цими днями мешканців московського курдського центру виселено з винайомленого ним приміщення, на вулиці опинилися 150 осіб, половина з них — малі діти.

КОЛИШНІЙ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ Росії Александр Руцкой, який недавно, разом з іншими організаторами збройного московського путчу в жовтні минулого року, вийшов з тюрми, згідно з амнестією Державної думи, заявив, що народи колишньої совєтської імперії нічого так не бажають, як „снова жіть вмєстє". А. Руцкой пропонує взяти за правну підставу відновлення Совєтського Союзу вислідн референдуму 17-го березня 1991 року, які були наперед запрограмовані Комуністичною партією. Щодо так званої Співдружности Незалежних Держав, то А. Руцкой сказав, що „сама дійсність засвідчує нежиттєздатність СНД".

НОВУ АНТИСЕМІТСЬКУ акцію здійснили мадярські „голені голови". У вагоні будапештської підземки двоє молодих неонацистів викрикали антисемітські гасла і називали деяких пасажирів „брудними жидами". Коли один з пасажирів, 31-річний Петер Ярош, відважився зробити їм зауваження, „голені голови" напали на нього з ножами. П. Яроша в тяжкому стані завезли до шпиталю. Поліція розшукує злочинців. Місцеві газети пишуть, що в останні роки кількість антисемітських акцій в Мадярщині постійно росте.

В КИТАЇ ХОДЯТЬ чутки, нібито 89-річний Денґ Шіао-пінґ, головний архітект китайських економічних реформ, поважно хворий. Його смерть, як передбачають спостерігачі, може викликати спалах боротьби за владу і спричинити масові безпорядки. У зв'язку з цим провідні пекінські газети оприлюднили заяву дочок Денґа. Вони стверджують, що їхній батько цілком здоровий. Три-чотири рази на тиждень він грає в бридж, дві години щодня читає і робить регулярні трикілометрові проґулянки.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Ню Йорк Таймс" в обороні України

Найповажніший американський щоденник на сході цієї країни з авторитетом міжнародної пресової трибуни різно ставився до України і її проблем. Тямимо тутешню коротку передову статтю, яка поручала Урядові „примусити" Україну підписати договори про відречення ядерної зброї, — стаття, яка ставилася до України, як до другорядної держави. На цьому місці коментовано ту статтю, як „напасть" на Україну. Але були й дуже пристойні кореспонденції, датовані з Києва, дармащо, здається, „Ню Йорк Таймс" все ще не має окремого постійного репрезентанта в Києві, а користується своїм бюром у Москві, члени якого виспеціялізувалися вже також у проблемах України. А втім, це вперше 14-го березня ц. р. появилася у „Ню Йорк Таймсі" обширна передова стаття п. з. „Змова знову захопити Україну".

Об'єктивізм редакції „Ню Йорк Таймсу" і її знання відносин в Україні видний у тому, що згадується там і про екстремізм чи територіяльний партикуляризм частини галицького суспільства і говориться про „партацьке відношення" влади України до економіки України, що є „водою на млин" усіх, які свідомо чи несвідомо загирюють українську державну незалежність. Редакція „Ню Йорк Таймсу" ставить виразно точку над „і": рішуче дораджує державній верхівці Америки вжити всіх заходів для припинення того імперіялізму Росії, який змагає до відродження імперії.

Добра і розумна стаття, якій можна вибачити трохи неясний зворот про конечність зберігати повну толеранцію до національних меншин по обох сторонах кордону. Мабуть ні в одній країні світу немає такої рівноправности всіх національних і віровизнаневих груп, як вона є в Україні, отож тут зайва будь-яка опіка від будь-якого міжнародного чинника.

Автоматично насувається запит: „Що спричинило той виступ „Ню Йорк Таймсу". Цей щоденник славиться своєю мережею кореспондентів по всьому світу та об'єктивним звітуванням про факти і коментуванням тих фактів по лінії інтересів Америки і міжнародної демократії. Можливість відродження давньої російської імперії є загрозою не тільки для України, але і для Ізраїля та американської великодержави. Владімір Жириновський не цурається пропаґувати вголос і одверто антисемітизм. Він ще не проповідує чорносотенного гасла з доби царату „Бєй жідов — спасай Расєю", але з появою на політичній арені Жириновського і його однодумців виринула загроза таких антисемістських виступів. Тим часом Україна стала оазою миру толеранції і рівноправности; з України не втікає ні один жид. Зате недавно появився заклик до багатої жидівської громади в Америці — складати фонд на переселення з Росії якого мільйона тамтешніх жидів.

Із вибухом Жовтневої революції відчинилися зачинені за царату ворота перед жидівськими громадянами — активізуватися в політиці та мати партійно-державні становища: найвищі партійно-державні пости опинилися у руках жидів з російськими прізвищами. Але це тривало коротко — в добі Сталіна всіх їх винищено. Жидівський світ це тямить. Лазар Каґанович був режисером головної катастрофи 30-их років. Але „часи зміняються і ми зміняємось з ними". Нині треба привітати той виступ „Ню Йорк Таймсу" і побажати йому та собі, щоб президент Билл Клінтон, його Уряд і Конґрес зрозуміли, що треба запобігти новій катастрофі людства, якою може стати відроджений російський імперіялізм, націлений в найпершу чергу на Україну і Балтійські держави.

Микола Руденко

ПЕРЕД ВИБОРАМИ ПАРЛЯМЕНТУ

IV

Ринкова економіка — це надзвичайно чутливий організм. Аби показати тісні взаємозв'язки у Всесвіті, кажуть: пір'їна впаде з чайного крила — і чути струс на протилежному боці Галактики. Отак і в ринкових відносинах. Це, мабуть, означає, що ми вже бодай трохи стали ринковими. Прийшли радісні вісті: Президенти України й ЗСА підписали договір про дружбу. Америка зобов'язалася витягнути нас із економічної трясовини. А це багато важить! Хіба не Америка допомогла країнам Европи, а також Японії подолати повоєнну розруху? Незалежна Україна потрібна західньому світові як підпора стабільности в Европі...

Словом те, що діялося за океаном, коли Л. Кравчук проводив переговори з американським Президентом та його Адміністрацією, вельми позитивно вплинуло на менталітет народних мас України. Добре й те, що вже 60 ядерних боєголовок вивезено в Росію, де вони будуть перероблені на твели для атомних електростанцій. Кожному ясно, що вивезено найбільш небезпечні боєголовки — отже можна жити спокійно. І наш ринок негайно ж на це зреагував. Народ виснажувала не так сама кризова дорожнеча, як зневіра й безперспективність. Треба сподіватися, що попри всі негаразди, поліпшення морального стану в народних глибинах позитивно вплине й на результати виборів.

Україна одним потужним злетом опинилася у центрі світової уваги. Саме це почало діяти заспокійливо також стосовно кримських подій. Навіть у самому Криму почали змішуватися акценти в бік непорушности українських кордонів. Так, скажімо, призначений віцепрем'єром московський економіст Сабуров висловився за збереження державної єдности Криму з Україною. „Ламання кордонів — це кров" — сказав Сабуров. Аби показати, що він не збирається порушувати закони України, Сабуров написав заяву до відповідних органів про надання йому українського громадянства.

Юрій Мєшков, аби догодити тим, хто за нього голосував, розпочав було кампанію за негайне виведення українських військ з Кримського півострова. Я чув його виступи: він посилався на те, що в Криму є Чорноморська фльота і її цілком досить, щоб захистити кримські кордони. Та як тільки побачив, якого статусу набула Україна на світовій арені, його тон відразу ж змінився. Тепер Мєшков запевняє, що його хибно зрозуміли: він, мовляв, ставив питання взагалі про зменшення мілітарних сил на півострові — Крим повинен стати всесвітнім курортом.

Поволі показово виглядає й така деталь: як відомо на 27-го березня Мєшков призначав референдум стосовно виходу Республіки Крим із складу України. Сьогодні референдум замінено опитуванням з приводу інших проблем: стосовно подвійного громадянства та права кримського президента видавати укази в тих питаннях, які випали з поля зору Верховної Ради України.

Колишній однодумець кримського президента Олександер Круглов дуже незадоволений тим, як Мєшков почав міняти політичні орієнтири. Круглов скликав мітинг у Севастополі, аби закріпити за ним статус російського міста — негайно поздирати українську символіку, замінивши її прапорами та гербом Росії. Але на мітинг прийшло так мало людей, що лише умовно його можна назвати мітинґом. Ніхто, звичайно, не похопився зривати блакитно-жовті стяги.

Усе висловлене мною щодо виборів не слід розуміти аж занадто песимістично. Я лишень хотів застерегти від надмірних сподівань. І саме тому, що сумнівів більше, ніж сподівань, Президент Л. Кравчук вирішив не йти на президентські вибори. Це належить бачити так: коли стара Верховна Рада втратить свою леґітимність, а нова її ще не здобуде, може створитися вакуум влади. Ось чому Президентові не можна йти на вибори: він мусить лишатися на пості, як обраний народом гарант української державности.

Яр. Рудницький

ПЕРЕД ІСТОРИЧНИМ ПЕРЕЛОМОМ

Якось втерлося переконання, що сучасна Україна, як і інші післясовєтські республіки, опанована корупцією, зокрема на вищих щаблях партократії та що власне корупція є причиною криз, нестабільности публічного життя, чи — як каперкажуть в Україні — „колапсу" економічної системи. Об'єктивно не можна заперечити багатьох недоліків суспільного порядку в Україні. Все ж у рапортах про них замало (а то й узагалі не) підкреслюється джерел, чи традицій минулого так, що постає враження, що всі ці недоліки зродилися, виникли в нашу добу, що вони „винахід" відновленої незалежної України, що за часів старого режиму, зокрема під Хрущовим було краще, була „ковбаса та чарка" й тодішня рублева валюта була краща й „сильніша", як теперішні купони.

Ці справи, зокрема, пересякравлені, коли читати чи слухати мудрування деяких приїжджих із України, чи поворотців із численних прогулянок до Східньої Европи, які порівнюють життя й відносини в сучасній Україні з такими як на Заході.

Ніхто не збирається заперечувати фактів сьогодення в Україні. Навпаки, в діяспорі є багато виявів щирих зусиль допомогти Україні в часі кризи. Це зрозуміле й було б задовго перелічувати подробиці різних акцій на користь відновленої української держави. Особисто в часі двох поїздок в Україну 1992 й 1993 років автор цих рядків мав не тільки змогу допомогти в дечому по своїх спроможностях („nemo ultra posse obligatur"), але й здобути досвід і познайомитися безпосередньо з ситуацією.

Перше й основне ствердження з цих поїздок — недоліки й труднощі суспільного життя в сучасній Україні — це наслідки й до певної міри залишки строго большевицького режиму, що їх не можна було викоренити ані проклямацією 24-го серпня 1991 року, ані референдумом 1-го грудня 1991 року, ані багатьма державноправними актами, які рясно посипалися після цих дат — на жаль — у більшості „зависли у повітрі". Мало змінилося у практичному житті, небагато декретів здійснено впродовж 1992—1993 років і зовсім слушно Україна чекає на зміни після виборів у березні 1994 року.

Вертаючися до теперішньої ситуації в Україні треба ствердити, що вона своїм корінням сягає „проклятих років" Сталінщини, Хрущовщини, Брежнєвщини до Ґорбачовщини включно. Всі вони розбудовували совєтсько-московську імперію „per fas et nefas" аж доки в силу природних обставин не прийшов їй кінець. А ці обставини — це була оправдана реакція на партійно-державну систему, основану на тоталітарному насильстві й несусвітній корупції внутрі офіційного естаблішменту. Всевладні партократи від найнижчого до найвищого переліцитовувалися в хабарництві, в злодіянні, особистій наживі й ошуканстві. Надужиття „влади", основаної на особистому становищі й ранзі в партії, були щоденним явищем і воно — хоч у слабшому відблиску — переносилося з центру на периферії, в тому й на терен України.

Не кожен із нас мав нещастя жити під совєтським режимом. Все ж багато земляків дали незаперечні свідчення про великий голод 1932—1933 року про нищення української еліти впродовж 72-річного режиму в „імперії зла" й узагалі про нелюдські відносини під большевицько-московською окупацією України. Як правило наголошувалося в українській літературі національний гніт режиму, менше висвітлювано його корупцію внутрі, в партійно-державних структурах і в приватному житті панівної кляси. І тут з допомогою приходять свідчення колишніх членів естаблішменту, які всилу тих, чи інших обставин мусіли вийти з нього й мали свобідну руку — поза засягом совєтського режиму — сказати світові правду.

З багатьох праць про корупцію під совєтами, що мали й мають досі своїх читачів, назвемо дві: „La corruption en l'Union Sovietigue" Л. Земцова (Париж 1976) і „The Corrupt Sosiety" К. М. Сіміса (Ню Йорк 1982). Тоді, коли перший автор бачить совєтське зіпсуття очима російського протирежимного патріота, Сіміс розглядає корупцію не тільки як суспільне зло, але теж як національно-етнічний засіб для самоутвердження російського націоналізму й боротьби з „иностранним" елементом у суспільно-державній машині.

Як один із незліченних прикладів, можна навести з книжки Сіміса маловідомий факт ліквідації засекречених скарбів двох жидівських багатіїв — Лібермана та Сойфера в Москві, які одідичили й примножили особисте майно в формі твердої валюти, дорогоцінних каменів, царських золотих рублів. Підкупством високих чиновників партійного апарату скарби зберігалися в скринях, закопаних у лісах, вичікуючи на „кращі часи". Вони не приходили, а КҐБ остаточно рішило сконфіскувати їхнє майно. Власникам обіцяли дарувати життя під умовою здачі його добровільно. Коли ж вони на це погодилися й здеконспірували кривки, їхнє майно сконфісковано, а їх самих страчено (стор. 173—175).

На одному з перших місць корупції був валютний „чорний ринок". Нечесні спекулянти збагачувалися на ньому й на них прийшла нарешті „чорна година", а саме за режиму Хрущова. Як секретар всемогутньої КП СССР він вимагав строгого покарання спекулянтів, включно з смертною карою. Тим часом такої кари не передба-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про такт у нетакті — чи нетакт у такті?

Теперішнє життя і невгаваючі події у ньому так політичного, як громадського і культурного порядку часто створюють такі обставини, в яких можна пізнати людей саме у їхньому товариському і громадському виробленні, яким вони добровільно, а може часом несвідомо репрезентують цілу нашу спільноту.

Деколи такий товариський чи культурний промах проходить незамітно і його завважує лише мала кількість посторонніх осіб. Ось, наприклад, коли дехто із публіки на поважному концерті зачинає плескати в долоні, а тільки одна частина композиції закінчилася і музиканти зробили коротеньку перерву, як ми це завважили останньо на великому ювілейному концерті УНСоюзу в Карнеґі Голл.

Було й таке іншим разом, що хтось голосно засміявся у невідповідному моменті п'єси чи іншого спектаклю.

А ще хтось інший уважав за вершок патріотизму помазати своїми заввагами афішу, на якій, побіч українського напису, стояв російський, тому, що саме ця художня виставка була призначена для різної публіки.

Все це, на жаль, доказі нашого культурного невироблення, але це можемо оправдати тим що в кожній спільноті є різні люди і не всі вони мусять мати саме цей легендарний „такт", який, як часто, є темою розмов, а навіть ці, що про нього дискутують, його не дотримуються.

Коли, однак, такі нетакти стають масовим явищем і вдаряють болюче по нашій політичній реперезентації — це вже поважніша справа, яка викликає широкі коментарі, а то й обурення. Таке сталося із недавніми широкими відзначуваннями відкриття українського консуляту і відвідин Президента України Леоніда Кравчука в Ню Йорку. Хоча вже проходить другий тиждень від тих подій — вони все ще не сходять із тем розмов, коментарів та численних листів до нашої редакції на цю тему.

Усі вони стверджують брак організаційної підготови, зокрема, коли йдеться про прийняття в ООН, брак відповідного протоколу, який повинен був обов'язувати принаймні у відношенні до гостей з України, а це крім Президента, міністрів та інших членів делеґації і почесних гостей — представників інших народів як і почесних гостей з української громади Ню Йорку, як і взагалі брак цієї підставової чемности, про яку ми так радо говоримо, що вона притаманна українській вдачі. Ця чемність повинна проявлятися навіть тоді, коли організатори є в нервовому напруженні і не вміють опанувати своїх слів. І ця чемність і такт мусять бути у відношенні до усіх гостей, яких запрошується так з діяспори, як до тих, що приїхали з України, щоб відвідати не свою родину, а українську громаду і будуть про неї писати та розповідати, коли повернуться додому.

Розуміється, організатори цих імпрез можуть боронитися, що легко кожному критикувати, як допомогти перед тим заки таке сталося, але багато з неполадків можна було передбачити та їм зарадити.

Розуміється, також можна боронитися тим що найбільша вина була у нетактовній поведінці публіки в ООН, яка дослівно „кинулася" не так на Президента, як на Оксану Баюл та Віктора Петренка, щоб добути їхні автографи. І як дивно, що такій невластивій поведінці піддалися саме провідні наші громадяни, які говорили голосно під час промови Л. Кравчука, заінтонували „многолітствіє" і гимн у невідповідну пору, випрошували гостей із залі, бо „мовляв заплачений час на залю проминув" або дослівно розпихалися ліктями, щоб бути біля Президента чи Оксани Баюл. Усі ті промахи можна перелічувати ще далі і далі, але не в тому ціль фейлетону, а як звичайно у поставленні запиту: „Як довго будемо свідками в нашій громаді таких нетактів?"

О-КА

Максим Бойко

ДО РІДНОГО КРАЮ — ЇДУ Й ВЕРТАЮСЬ

Чи відважився б щирий патріот кільканадцять років маючи п'ятдесят літ життя сказати: „Їду до країни літ дитячих і вертаюся знову до прибраної батьківщини? Але тепер, маючи вже поважний вік, умовини в обох батьківщинах заставляють думати категоріями існування. Думками і ділами про Україну ми не чужі, ми лише неприготовані перебороти труднощі в нових економічних умовинах.

Прибувши на летовище Бориспіль 21-го серпня 1992 року я зовсім не відчув у нічому реформи. Читаючи в пресі про ухвалені закони, розпорядки і приписи на цьому порозі вступу до країни, людина в першу чергу зустрічає похмурі лиця працівників митниці та інших. І зовсім не викликає враження, що ми колишні уродженці України, а тепер „люди доброї волі", є бажаними гостями. Нас чомусь уважають „туристами", що є категорією „звідувачів", а ми колишні автохтони, тут наші стежки дитинства, кровна спорідненість з усім народом та побутові і культурні прикмети. Чи знайдеться гідне слово в новій конституції України, що дасть належне цій категорії „Ти мене зігнеш, але не зломиш".

На мою думку, митниці в Україні повинні найперше звільнитися від стислої контролі, бо це перше вікно в Україну. „Люди доброї волі" приїздять в Україну переважно старшого віку обтяжені різними дарунками для потребуючих. У згаданому періоді надворі була спека, митниця у Бориспілі, як спадщина по розпаді СССР, не дорівнює західньоевропейським стандартам, а дотого повільність контролі викликає збентеження прибулих. Вже літні матері й батьки по сходах угору несуть і тягнуть валізки до контролі, поспіх створює натовп. У „декляраціі" треба виказати, що везеш, коли його всього потрошки — збереться сотні назв.

Моя головна мета була поклонитися тіням Великого Шевченка, бути присутнім на першій річниці Незалежности України 24-го серпня, відвідати рідні сторони та доглянути впорядкування моїх, головно, бібліографічних, праць 33-ох назв. На свято незалежности прибули делеґації з усіх закутків України та навіть три козаки з Кубані на чолі з отаманом Л. Ю. Дубовиком. У цей день Київ розспівався до пізньої ночі.

Деякі справи в Україні не можна поминути мовчанкою. У мене була потреба знайти дати народження батьків. Сільрада села Лопушна спрямувала мене до ЗАГС (Запис Актів Громадського Стану) у Крем'янці, звідтам мене відіслали до Тернополя. По вислід виповненої „заяви" казали прийти по обіді, але робітниця на визначений час не була готова. Подала мені свій телефон. На другий день я знову телефонував з Кременця, мені відповіли, що такої робітниці сьогодні немає у бюрі. Приватно мені підказали, що треба їхати 60 км знову і дати „щось у руку". В додатку мені показали циркуляр із Києва, який наказував за кожний метричний відпис побирати по 50 дол і гроші з документом пересилати туди ж.

У Почаєві довелося мені пережити в ніч з 5-го на 6-те вересня сильний буревій, що його назвали ґураґаном. З гарячого дня температура знизилася до 40° Фаренгайта. В неділю почав віяти сильний вітер. Радіо подавало, що сильний циклон з Балканів перенісся на Буковину, а згодом на усі західні землі України. Буря повалила дротову сполуку, позносила дахи, поламала і похилила сотні тисяч дерев, в тому овочевих. Потрясала без пори овочі, що минулого року зародили як ніколи. Щойно тепер виявилося, що нема машин переобляти овочі на соки. Єдине підприємство того роду є у Дрогобичі, туди ще перед тим возили яблука по 8 рублів за кг. Але по колгоспах немає достатньо вантажних машин для цього транспорту. Перед Другою світовою війною у Почаєві була Овочева Кооператива, яка тягарівками возила яблука до Варшави. Добре розвивалася.

За головною брамою входу до Лаври буря повалила високе дерево, а наламаним гіллям встелило усю ґалерію. Тут можна побачити „гомлес піпл" (бездомних) у виді калік-прошаків, як також значне число богомольців, що сплять попід церквами. Це переважно старші жінки зо всіх областей України, це здебільшого вдови, яких чоловіки погинули на війні, а також матері запроторених членів родини, тепер вони без притулку. Йдуть здалека „спокутувати гріхи"(?) до Києва, Почаєва та інших монастирів. Для богомольців Почаївська Лавра має спільну кухню, на обід дають „айн топф" (густу юшку).

Туристика дає великі прибутки. Як подає преса, деякі російські міста збалянсовують свої бюджети прибутками з різних послуг. Але Україна зовсім не приготована дати бодай мінімальні вигоди відвідувачам із Заходу. Бракує ресторанів. У Крем'янці я був у двох — віддалених від себе по 2 км. Зовсім нема де спожити сніданок, а ресторани, де можна з'їсти обіди, відчиняються о год 12-ій. Треба зі собою носити хліб і купувати мінеральну воду.

Сильно вражають людське око касарняні будинки по більших містах. Найчастіше по кільканадцять поверхів одноманітні, або тотожне архітектурне зовнішнє оформлення бльоків, без коридорів, на кожному поверсі, вбільшості, входи тільки до двох „квартир", понурі одноманітні цементові стіни дуже нагадують „лисячі нори". Правда в місті Рівному, барва таких бльоків та зовнішнє оформлення у дечому відмінне від стандартних форм і це частково заспокоює зорову естетику. Щойно, виїжджаючи із Житомира в напрямку Києва, зустрічаються малі цегляні бльоки різного архітектурного оформлення, що залишає за собою зорову пам'ять.

(Закінчення на стор. 3)

До рідного краю — їду й вертаюсь

(Закінчення зі стор. 2)

До позитивів належить зникнення „солом'яних стріх" як сюжетів для поетичної творчости. Всюди дахи заложені метровими цементовими площами. На невжитках посаджені дерева, у моїй місцевості — сосна і смерека. Вздовж головних доріг посаджені дерева. Села тонуть у зелені. Кожне поселення має свою пекарню, випікають смачний хліб. У містах автобуси, чи трамваї переповнені. Складається враження, що в людей багато купонів. У більших містах на базарах торгують валютою майже всіх грошових країн світу. У Лопушному коло Почаєва за міжвоєнної Польщі була чотириклясова школа, а тепер там — середня і в ній 11 кляс. Школа обслуговує два сусідні села, як Ростоки і Крутнів. Дирекція скаржиться, що мало випускників йде до вищих закладів. Випускники нарікають що всюди переповнення, ніби, в першу чергу приймають уродженців даної области, а також поширене „підплачування". Останньо поширилася думка, що на Волині, Луцький Педагогічний Інститут плянують переорганізувати на університет.

Полагодив я свою третю потребу — розміщення моїх бібліографічних праць: „Волиніяна" 22 назви, студії національної бібліографії — 11 та 10 побічного заінтересування. Отже. Степан Радіон переслав із Австралії рецензовані назви до бібліотеки НТШ у Львові, другу збірку купила православна громада у Калгарі, Канада, до Торчинського Історичного Музею коло Луцька, третю збірку я вислав до Бібліотеки-Музею у Рівному. Двом першим збіркам я доповнив примірники, що їх там бракувало.

ЗВЕРНЕННЯ

До любителів Княжого Перемишля і його околиць

Об'єднання Українців у Польщі — Перемиський Відділ, Товариство Українського Народного Дому в Перемишлі, при співучасті Землятства „Перемищина" ЗСА і Канади Товариства „Надсяння" у Львові, заснували Ініціятивний комітет у Перемишлі, щоб провести 23—26-го червня 1994 року в Перемишлі з'їзд перемишлян.

У програмі з'їзду передбачається Наукова Конференція на тему „Перемишль на протязі віків" з участю 25-ти визначних українських науковців Польщі, України, ЗСА, Канади та інших країн. Крім цього, плянується відбути сесії представників з різних країн, присвячені актуальній проблемі Перемиського реґіону, а також участь у посвяченні стрілецьких могил у Пикуличах та прогулянки по княжому Перемишлі й околиці концерти, розваги тощо.

Однак головною метою з'їзду буде заснування Видавничої Ради для зредагування і видання солідної наукової праці, яка віддзеркалювала б всесторонню історію міста та околиць від найдавніших часів до сьогодення. Як відомо, дотепер була видана тільки одна детально опрацьована книга „Перемишль — західній бастіон України" авторства св. п. проф. Богдана Загайкевича, в той час як існує вже ряд польськомовних видань, у яких неправдиво і шкідливо висвітлене наше минуле. Наша книга повинна заманіфестувати об'єктивну правду про Перемищину, щоб вона жила вічно, а також спричинилася до загальноукраїнської активізації.

Українці в діяспорі, ми віримо, що й цим разом, спільними силами виконаємо наш громадський і національний обов'язок для успішного завершення задуму Ініціятивного комітету. Закликаємо вас усіх підтримати цей проєкт. Складаймо свої щедрі пожертви на цю важливу ціль, ділімся думками, зголошуймо своє бажання взяти участь у цьому форумі. Усі матеріяли світлини й статті до поміщення в пропам'ятній книзі Перемишля, просимо пересилати на нижчеподану адресу: Assn. „Peremyschyna", c/o Iwanna Kushpeta ,Secretary, 403-260 Scarlett Rd. Toronto, Ont. M6N 4X6 Canada.

Якщо бажаєте вислати свою пожертву-чек, виставлений на „Assn. Peremyschyna", слід уживати адресу нашого касира з зазначенням „Видавничий фонд": Assn. „Peremyschyna", c/o Wolodymyr Madaj, Treasurer, 558 Willard Ave., Toronto, Ont. M6S 3R9 Canada.

Список жертводавців буде надрукований в книзі.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

році Округа плянує відзначення 100-ліття УНС, як також 80-ту річницю існування 42-го Відділу у наступному році.

До Управи Окружного Комітету перевибрано членів минулорічної Управи, в складі якої залишаються: Іван Хомко — голова, Григорій Клименко — заступник голови, Василь Марущак — секретар, Юліян Котляр — касир, Василь Гаргай — організаційний референт; вільні члени — інж. Володимир Дячук, Ева Романюк, Михайло Чабан; Контрольна комісія: Варвара Тижбір — голова, Володимир Оліярник і Теодор Москаль — члени.

Після виборів І. Хомко представив головного радного УНСоюзу Аліка Худолія. Подякувавши І. Хомкові та Управі Округи за їхню жертвенну працю, А. Худолій дав признання Ю. Котляреві, В. Дячукові та Г. Клименкові за їхню організаційну діяльність. А. Худолій насвітлив організаційну, фінансову та братську діяльність Українського Народного Союзу. Він вказав на поліпшення організаційних здобутків у 1993 році, бо призначену квоту виконано на 75 % відс. із 4-мільйоновою підвишкою у сумі проданого забезпечення. Одначе спад членства продовжується і цю проблему ще треба подолати.

А. Худолій подав деякі суґестії як зацікавити молодше покоління більш активною участю в рядах УНСоюзу. З огляду на те, що СУМА і Пласт в околиці Пассейку є активними, треба подумати про спонзорування турнірів відбиванки чи футболу, які молодше покоління українсько-американської громади може широко сприйняти і тим самим дати УНСоюзові змогу виявити користі з членства в ньому.

Також пригадано присутнім про 31-го березня, коли то всі прохання про стипендії УНСоюзу мусять бути у Головній Канцелярії. Головний радний А. Худолій поінформував присутніх, що Головна Канцелярія УНСоюзу готова дати допомогу Округі у плянуванні святкувань 100-ліття УНС. Збори закрито в год. 6-ій відспіванням українського національного гимну.

Перед...

(Закінчення зі стор. 2)

чував кримінальний кодекс Союзу. Незважаючи на спротив головного прокурора Руденка, Хрущов видав офіційний декрет (1.7. 1961), яким уведено поголовну кару за більші спекуляції на „чорній біржі".

Можна навести багато інших випадків самовілля партійних чинників над законом і — з другого боку — використовування партійного становища для особистої наживи. Сіміс кінчає свою книжку загальним ствердженням, що в шістдесятих і сімдесятих роках СССР був країною „скорумпованих володарів над скорумпованим народом" (стор. 297). Свою працю він видав іще перед Горбачовим, Єльцином та взагалі перед розпадом „імперії зла".

У СПРАВІ АЛЬМАНАХУ УНС'94

Редакція і адміністрація „Свободи" повідомляють, що фірма, яка друкувала Альманах УНС на 1994 рік, помилково вислала деяку частину накладу на пошту без адрес. Пошта повернула ці книжки адміністрації „Свободи". Тому проситься тих читачів, які не отримали Альманаху '94, а хотіли б його мати, написати або зателефонувати до адміністрації „Свободи", 30 Montgomery St., Jersey City, N. J. 07302, tel.: (201) 434-0237.

Відзначення 50-літнього ювілею журналу „Наше Життя" в Рочестері

Окружна Управа Північного Ню Йорку відбуде в Рочестері Н. Й., в неділю вранці 17-го квітня ц.р., річний з'їзд, який призначений відзначенню 50-літнього ювілею журналу СУА „Наше Життя".

Після окружного з'їзду, в якому візьмуть участь делегати відділів СУА Баффало, Сиракюзів і Рочестеру, в год. 1:30 по полудні відбудеться ювілейний обід в приміщенні школи св. Йосафата, на якому гостем буде голова СУА Анна Кравчук.

З цієї нагоди усі відділи причинилися до влаштування льотерії, дохід з якої, як рівнож з обіду, призначений на пресовий фонд журналу. Квитки на обід і льоси є уже в продажу і кожний буде мати нагоду виграти одну із шести нагород, а саме: кераміку, вишивану подушку, писанки, тканий традиційний рушник, різьбу, або емалію Шонк-Русича.

Св. п. М. Бажанський

Михайло Бажанський народився у м. Снятині, тепер Івано-Франківська область, 6-го лютого 1910 року у міщанській родині. Тут учився в гімназії, належав до Пласту та був провідником Української Військової Організації-УВО юнацтва в гімназії. Тут гартувався його характер, тут набрав знання-досвіду для майбутнього дальшого його діяння.

В 1924—1925 роках він контактувався із військовими старшинами отам. Олександруком, сот. Сулятицьким, та сот. Яхном, які його вислали 1925 року до Брюховецького лісу на вишкіл. І від того часу він вже самостійно діяв, підшукував членів до п'яток і з ними переводив роботу, звітуючи своєму безпосередньому зверхникові отаманові Олександрукові в м. Снятині.

Коли головна команда УВО у Львові наказала виконати в Галичині відплатні саботажні акції, в яких брала участь й юнацька гімназійна ланка м. Снятина, польська поліція викрила їх, і в 1927 році арештували 15 гімназійних учнів у віці від 16 до 20 літ, включно із М. Бажанським. По переведенні з кожним арештованим з окремого судового переслухання, кожний одержав судовий акт звинувачення: державна зрада.

В 1928 році відбувся над ними судовий процес, боронив їх адвокат д-р Гриць Ганкевич зі Снятина. Всі вони були покарані в'язничною карою, а Михайло Бажанський як командант ланки, як звичайно водиться одержав вищу кару. Усіх їх відчислили з гімназії в Снятині, без права повернення до неї.

Якраз в той час автор цього некрологу був звільнений по двох роках військової служби в 14-му полку артилерії в Познані. Окружна команда УВО в Коломиї передала мені, як членові УВО, до диспозиції ту ж ланку в снятинській гімназії, яку очолював М. Бажанський. Фактично команда передала мені тих юнаків, які не були арештовані ні суджені, і тим не розконспіровані.

Михайло Бажанський по виході з тюрми покинув Снятин, виїхавши за кордон, до Чехії. І аж в 1930 році перейшов нелегально чесько-польську границю в околиці гори Говерлі і несподівано з'явився в Снятині. Ми мали кількаразові зустрічі, на яких обговорювали наш стан в Снятині, та розповідав нам Бажанський про життя українців в Карпатській Україні. Він вписався до Пласту, їздив по селах з відповідними доповідями. По якомусь часі Бажанський виїхав назад до Чехії і в 1938 році його покликано до праці в Уряді Карпатської України.

Наступного разу ми стрінулись у червні 1941 році у Львові, де Бажанський перебрав, з доручення ПУН, керівництво Дослідного Інституту, а мене включено до Крайової Екзекутиви ОУН, яку очолював мгр М. Йойко, та до ПУН, яке очолював заступ. полк. А. Мельника д-р О. Кандиба-Ольжич. І ми з Бажанським зчаста стрічались у його бюрі на ринку.

В половині 1943 року, полковника Романа Сушко підступно вбили у Львові, і відбувався величавий похорон, на якому інженер Бойдуник виголосив промову. Другого дня ґестапо арештувало Бойдуника, ген. Капустянського, інж. В. Мартинця, і М. Бажанського, й запроторило їх до концентраційного табору в Бреці.

Михайло Бажанський написав книжку споминів про перебування в тому таборі, під заголовком „Мозаїка квадрів в'язничних", подаю цікавий уривок із вступу: „Пишу не для ширення ненависти. Пишу насамперед для тих, кому я завдячую ці етюди: для товаришів з в'язниці на Лонцкого, Монтелюпіх та концентраційного табору в Бреці. Приперттий до муру разом із людьми нашої крови і чужої, обіцянку дав, що коли вийду живим — напишу так, як воно було. Увіковічню пам'ятку по тих, що імени справжнього їх ніхто не знав".

Михайло Бажанський приїхав до ЗСА — Дітройту і тут продовжував дуже корисну для України працю в громадських товариствах, в Пласті, ОДВУ, УАКР, в Карпатських Січовиках.

В 1968 році М. Бажанський написав і видав 1-ше число реґіонального журналу „Снятин", відтак видав ще 14 чисел. Написав кілька книжок про м. Снятин і Снятинщину: „Віки говорять" (матеріяли до історії Снятинщини від найдавніших часів), „Снятинщина" (причини до крайової етнографії), „Історія Української міщанської читальні в Снятині 1881 1931), „Село Карлів колись і тепер".

В одному з чисел журналу „Снятин" редактор М. Бажанський повідомив, що маємо досить матеріялу для написання збірника про Снятин і Снятинщину. Про те йшла мова на засіданні редакційної колеґії, якої був головою М. Бажанський, заступником мгр Юрій Стефаник, членами А. Ґонтар, Осип Ćемотюк, Степан Касіян, автор цього некрологу. На жаль, корисна ініціятива не була відповідно оцінена всіма членами нашого Товариства „Снятин", і з тих же причин не побачив світ документальний збірник, а згодом реґіональне Товариство „Снятин і Снятинщина" самоліквідувалося.

Від 15 літ твого юного життя, Михайле, ти жив і працював для добра нашої України. Відійшовши у засвіти, ти залишив свій прекрасний слід на землі і глибоку шану сучасників та нащадків.

Степан Касіян

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — У Міністерстві Будівництва розглянуто проблеми незавершеного будівництва різних об'єктів. У 1994 році необхідно завершити будівництво житла для переселенців з чорнобильської зони, для військових, нафтового терміну в Одеській області, здійснити реконструкцію летовища в Борисполі і продовжити будівництво метрополітену. Керівники корпорації „Украбуд" повідомили, що замовники заборгували їй 1.2 трильйона карбованців. Вихід учасники наради бачать у приватизації та продажі об'єктів незавершеного будівництва, частини помешкань з ліцитації та в закордонних інвестиціях.

ЛЬВІВ. — Тут в Обласній виборчій комісії повідомили, що постановою Центрального виборчого комітету ч. 69 з 24-го лютого припиняється чинність реєстрації кандидатів на дипутата Верховної Ради Михайла Бойчишина, оскільки його доля досі невідома.

УЖГОРОД. — Тут загинув начальник відділу карного розшуку Микола Боб'як. Тепер стали відомі деякі подробиці. У мікрорайоні, де розташувався циганський табір, невідомі погрожували місцевому чоловікові розбитою пляшкою та ножем і хтось викликав міліцію. На вимогу міліції кинути ніж і здатися, двоє в цивільному не зареагували і М. Боб'як зробив попереджувальний постріл вгору, після чого злочинці його застрелили і зникли. Через годину їх затримали. Це були командир роти військової частини 47113, старший лейтенант Зубков і його заступник Дирда. Обидва призналися, що вимагали від Горвата 30 долярів, оскільки він був їх спільником у продажі 200 літрів дізельного палива.

ЛЬВІВ. — Власник і директор малого підприємства Олександер Нагорний звернувся до львівської обласної прокуратури з вимогою розглянути питання щодо „легітимности та правомірного функціонування" позапртійного передвиборчого об'єднання „Нова хвиля", від якого на Львівщині кандидує академік Ігор Юхновський, колишній віцепрем'єр Віктор Пинзенко, народні депутати Тарас Стецьків, Михайло Косів та Ігор Гринів. За словами Нагорного, якщо „Нова хвиля" є громадська організація, то вона не має права висувати кандидатів у народні депутати України. Якщо ж це політична партія, то вона не має права отримувати гроші від нелеґалізованих об'єднань чи анонімних жертводавців.

ЧЕРКАСИ. — Міністер сільського господарства України Юрій Карасик кандидує на Черкащині в окрузі ч. 427 і має п'ять довірених осіб. Всі вони — голови колгоспів.

Ділимося сумною вісткою, що 13-го березня 1994 р. на 77-му році життя, в Чикаґо, Іллінойс, відійшов у вічність

бл. п.

ІВАН ІВАНУШКО

ПОХОРОН відбувся 17-го березня 1994 р. з похоронного заведення Музики до українського католицького собору св. Володимира і Ольги, а звідти на цвинтар св. Миколая.

Горем прибиті:

син — ДМИТРО
донька — ОЛЬГА з чоловіком КІТ БАВЕЛС
та 4 внуки.

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 12-го березня ц.р. з волі Всевишнього по важкій недузі відійшов у вічність в Чикаґо, Ілл. на 78-му році життя, мій найдорожчий МУЖ

бл. п.

д-р мед. АНДРІЙ МАЦЮРАК

Опечалена горем

дружина — ВОЛОДИМИРА
брат — ІВАН МАЦЮРАК з родиною в Україні
кузинка — СТЕФА СТАСИШИН
та родини — БІЛЯКІВ, МИХАЙЛЮКІВ, ҐІЛІВ, ГОРОДИСЬКИХ (Детройт) і ПАВЛЮКІВ

З великим жалем повідомляємо, що у вівторок 15-го березня 1994 р. на 64-му році життя, відійшов у вічність в Польщі

св. п. мґр

ЯРОСЛАВ ПОЛЯНСЬКИЙ

композитор, диригент і основоположник хорів:

Журавлі, Молодіжного камерного хору при церкві ЧСВВ в Варшаві, хору 1000-ліття

В глибокому смутку залишив:

жінку — ОЛЕКСАНДРУ
дочку — КАТЕРИНУ з чоловіком
сина — СТЕФАНА
сестер, братів, друзів і велике гроно шанувальників його мистецтва в Польщі, Україні і діяспорі

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
1-ий ВІДДІЛ в НЮ ЙОРКУ

Тепер він вернувся до соняшної Бразилії, щоб перебути зимовий період. Не мав теплої одежі, перестудився, треба було підлікуватись. До того, вже кілька років має проблему з ногою, яку цілий час лікує. Будучи в Україні, постійно переїжджав з одного місця на друге. Мусів постійно приймати ліки, однак в Україні їх не міг дістати. Тепер прийшов час перейти операцію, щоб не ускладнити ще більше проблему здоров'я. Сподівається, що лікування в Бразилії не забере довго і десь у кінці березня він знову поверне в Україну, яку полюбив усім серцем і яка на нього чекає.

Отець А. Діткун знову відвідав Україну

Отець Діткун (справа) з дітьми міста Калуша на Івано-Франківщині.

Я мав нагоду зустрінути його, коли він через Америку вертався до Бразилії і перевести з ним інтерв'ю. Ось що він мені розповів: „Від 2-го до 9-го вересня переводив місію у Вільнюсі, литовській столиці. Там я був перший раз. Поїхав на запрошення української громади, яка там досить чисельна і активна на всіх відтинках культурного і церковного життя. Кілька днів переводив місію, а пізніше ознайомився з діяльністю усіх українських організацій, які там існують, зокрема молодечих. Був присутній на їхніх зборах, щодо всіх сповнив місіонерський обов'язок. Приймали мене дуже типло.

Відтак вернувся до Івано-Франківського і проводив реколекції для місцевих теологів.

Тоді я вернувся ще раз на схід, до Харкова. Там місійну працю розгорнув на широку скалю. Місії провадив переважно по суботах і неділях. А з Харкова відважився поїхати у Крим. Відвідав аж 25 парафій. Признаюсь, що у Крим їхав непевним, бо не знав, як там мене приймуть. На моє здивовання, скрізь зустрічали бажано і чисельно. Я є певний, що саме там я зробив чи не найбільше. Майже цілий листопад пішов на працю в Криму.

Після Криму відважився поїхати в Казахстан, бо й туди мене запрошували. І там є багато наших. Там був недовго, лише тиждень. В тій країні я був перший раз. Все мене цікавило. Там я відвідав майже всі більші скупчення українців. Побачив їх культурний дорібок.

А в кінці грудня вернувся в Галичину, до міста Калуша. Там я мав Службу Божу і проповідь для дітей. Парафіяни та міська рада обдарували мене розкішно вишитими ризами, стихарем та фелоном. Діти прийшли з цілого Калуша, їх було до двох тисяч. Всі прийшли з прапорчиками та плякатами: „Ми діти Божі", „З нами Бог", „Геть з комуністичною партією", „Христос рождається".

Представник президента Кравчука та посадник міста були на обох Службах Божих. Була зворушлива хвилина, коли вручали мені подарунки. Крім риз і фелону, подарували мені ікону з вишиваним рушником. Це була нагорода від міста Калуша за переведену місію.

На другий день, 27-го грудня, мав зустріч в міській раді з депутатами, керівниками підприємств, письменниками. Там я мав доповідь, відтак були запити. Вив'язалась досить довга дискусія. Та доповідь передавалася телевізією та по радіо.

Від 27-го до 30-го грудня переводив реколекції зі священиками Калуського деканату".

Ще раз можемо переконатися, що о. Діткун — місіонер з покликання, правдивий апостол науки Христової, провідник національної свідомости, що кидає добре зерно у весняну землю України.

Микола Чорний-Досінчук

Вчительська зустріч у Чикаго

Час від часу Управа Товариства „Українська Учительська Громада" в Чикаго організує організовує вчительські зустрічі шкіл українознавства. В жовтні 1993 року відбулася така зустріч, під час якої вчителі обмінялися своїм педагогічним досвідом. Довголітня вчителька і директорка школи Товариства „Рідна Школа" мгр Людмила Хойнацька передала звіт із відбутої конференції в Дітройті, в якій взяли ще участь вчителі з Клівленду. Мгр Хойнацька сказала, що з її школи вчителі виголосили доповіді на вибрані теми: Христина Таран виголосила доповідь на тему: „Розвиток дитини від наймолодших літ до дошкільного віку", М. Манджій говорила на тему праці в 1-ій і 2-ій клясах, А. Мудра — про навчання релігії в молодших клясах. Л. Хойнацька ствердила, що ця конференція була дуже корисна для вчителів, бо ж це є єдина нагода, коли можна обмінятись думками на різні теми та побачити працю учнів під час показових лекцій. На закінчення конференції голова Шкільної Ради д-р Є. Федоренко подав загальний стан шкільництва.

Другою доповідачкою була Люба Маркевич, довголітня вчителька школи українознавства — вчителька культури на вищих курсах, працівник Інституту Модерного Мистецтва в Чикаго. Мистецтво — це її улюблена ділянка. В рамцях лекцій культури вона водить учнів старших кляс на мистецькі виставки, яких в Чикаго є доволі багато. Крім того, вона є вчителькою в Лясел Академії. Під час літніх вакацій Л. Маркевич виїжджає в Україну вчити англійської мови, вже з черги другий рік. Спонзором курсів англійської мови в Україні є Український Народний Союз. Вчителі, які добровільно зголосилися вчити, самі покривають кошти подорожі. Всім їм належиться велике признання за їхню жертвенну працю для наших братів в Україні.

День праці кожного вчителя був дуже напружений та ще й бракувало необхідних речей, як копіювальної машини, паперу та інших матеріялів. Ось, для прикладу, як виглядав день праці конкретно Люби Маркевич. Від години 9-ої ранку до 10-ої Люба викладала в Інституті менеджменту при Львівському Університеті. Ця програма розрахована на два роки. При кінці другого року студенти виїжджають до Америки на 5-тижневі курси, після успішного закінчення курсу, вони дістають скомбінований диплом MBA від Вайн Стейт Університету. Опісля вони повертаються в Україну, щоб повною мірою використати набуті знання. Далі, від 11-ої год. до 12:30 — семінар для вчителів середніх шкіл, які вчать англійської мови в спецшколах. Від години 2-ої по полудні відбувався семінар для викладачів англійської мови при Львівській Політехніці на катедрі іноземних мов.

Студенти дуже цікавляться життям української діяспори, тому Люба дуже часто відкладала тему лекції, а розповідала їм про життя діяспори. Відтак відбувалися виклади англійської мови для студентів Львівської Політехніки. Від 4:30 до 5:30 — курси для студентів, які приготувалися здати іспити.

Так приблизно виглядав робочий день вчителя, який добровільно зголосився вчити під час своїх вакацій в Україні. Великою користю було б для України, коли б більше вчителі хотіли взяти участь у згаданих курсах.

Л. Маркевич взяла також участь у Світовому з'їзді вчителів, який відбувся в Києві в днях 19-го, 20-го і 21-го серпня 1993 року. В з'їзді взяли участь 125 вчителів з різних країн світу. Колишній директор школи українознавства мгр Микола Губчак висловив велике признання організаторам тих курсів, передусім Українському Народному Союзі за спонзорство. На закінчення вчительської зустрічі голова Товариства „Українська Учительська Громада" Віра Зельвак подякувала доповідачам та всім вчителям за участь, та заохочувала до праці в суботніх школах нових осіб, зокрема новоприбулих з України. Обмін думками у педагогічних справах з тутешніми вчителями є дуже важливий.

Наших дітей треба всіма способами заохочувати ходити до шкіл українознавства, а тим часом кількість учнів у тих школах меншає з кожним роком... Спільна виміна думок та досвіду може дати побажані результати у навчанні і вихованні наших дітей.

Віра Зельвак

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ